

NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ny landskapslag om rätt att utöva näring

1994-95

1993-94

nr 13a/1993-94

FR nr 40

SAMMANFATTNING

Bakgrund

Ärendet har återremitterats till näringsutskottet för utredning av lagförslagets förenlighet med det s.k. Ålandsprotokollet.

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslog i sitt betänkande att lagtinget antar en ny landskapslag om rätt att utöva näring. Förslaget innebär att myndiga fysiska personer med hembygdsrätt har näringsrätt med stöd av lag och att myndiga fysiska personer utan hembygdsrätt samt alla juridiska personer kan ansöka om beviljad näringsrätt.

Den allmänna skyldigheten att göra näringsanmälan föreslås slopad, i stället föreslås landskapsstyrelsen kunna påföra en anmälningsskyldighet för utövande av viss näring.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrkte i sitt första betänkande landskapsstyrelsens förslag med vissa kommentarer och några mindre tekniska ändringar.

Efter genomgång av förslagets förenlighet med EG-rätten tillstyrker utskottet på samma sätt som tidigare landskapsstyrelsens förslag och fogar endast några kommentarer till betänkandet.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Sedan landskapsstyrelsens framställning överlämnades till lagtinget och sedan näringsutskottet avgav sitt betänkande över framställningen har Finland och Åland anslutits till Europeiska unionen.

I artikel 1 i det s.k. Ålandsprotokollet, som utgör en del av fördraget om Finlands anslutning till unionen, skall bestämmelserna i Romfördraget inte hindra att de bestämmelser på Åland tillämpas som är i kraft den 1 januari 1994 och som gäller inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i etableringsrätten och i rätten att tillhandahålla tjänster för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på Åland eller för juridiska personer utan tillstånd av de behöriga myndigheterna på Åland.

Utskottet konstaterar att Ålandsprotokollet, mot bakgrund av EG-rättens generella

principer om icke-diskriminering, är synnerligen tydligt vad beträffar förutsättningarna för inskränkningar i etableringsrätten och rätten att tillhandahålla tjänster. I protokollet sägs uttryckligen att enbart inskränkningar på icke-diskriminerande grund är tillåtna.

Utskottet konstaterar vidare att det s.k. stand still-stadgandet, enligt vilket enbart sådana inskränkningar i etableringsrätten vilka tillkommit före den 1 januari 1994 är möjliga, torde tolkas så att några ytterligare inskränkningar till förmån för i landskapet bosatta inte får företas efter nämnda datum. Sådana ändringar som mildrar inskränkningar som gällde den 1 januari 1994 och som därigenom öppnar större möjligheter för övriga EU-medborgare och juridiska personer att etablera sig i landskapet får däremot anses förenliga med protokollet.

Utskottet har granskat det i framställningen ingående lagförslagets förenlighet med Ålandsprotokollet och dess förenlighet med EG-rätten i övrigt.

I framställningens 4 § föreslås att alla juridiska personer, även de vars samtliga styrelsemedlemmar innehar åländsk hembygdsrätt, behöver tillstånd att utöva näring i landskapet. Enligt gällande lag har de juridiska personer vars samtliga styrelsemedlemmar innehar åländsk hembygdsrätt rätt att utöva näring. I framställningen föreslås att sådana företag inte utan särskilda skäl skall kunna förvägras tillstånd. Eftersom lagförslaget är ett steg i riktning mot att jämställa åländska företag med övriga företag och därmed förenligt med icke-diskrimineringsprincipen har utskottet funnit förslaget förenligt med EG-rätten.

Framställningens 5 § reglerar rätten till näring till självförsörjning. I framställningen föreslås att den som är bosatt i landskapet skall ha rätt till s.k. självförsörjning medan rätten enligt gällande lagstiftning tillkommer "envar". Utskottet har övervägt om införandet av ett bosättningsrekvisit kan anses förenligt med EG-rättens princip om icke-diskriminering och har funnit att eftersom lagförslaget begränsar rätten till självförsörjning i förhållande till den lagstiftning som gällde den 1 januari 1994 så är förslaget inte förenligt med den s.k. stand still-klausulen. Utskottet föreslår därför en ändring av 5 § så att rätten till självförsörjning även i fortsättningen skall tillkomma envar.

Slutligen har utskottet prövat framställningens 6 § om näringsidkares filialverksamhet och har härvid funnit att paragrafen torde vara förenlig med Ålandsprotokollet eftersom paragrafens bestämmelser i materiellt hänseende överensstämmer med den lagstiftning som gällde den 1 januari 1994.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget inbegärde den 26 maj 1994 näringsutskottets yttrande över framställningen och näringsutskottet avgav den 6 september 1994 sitt betänkande över framställningen (betänkande nr 13/1993-94). Lagtinget återremitterade ärendet till näringsutskottet den

23 november 1994.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Boman, vice ordföranden Harry Eriksson samt ledamöterna Abrahamsson, Häger och Sjöblom.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar det i framställningen ingående lagförslaget i den lydelse det hade i näringsutskottets betänkande nr 13/1993-94 dock så att 5 § erhåller följande lydelse:

5 §

Näring till självförsörjning

Utan hinder av vad som stadgas i 3 och 4 §§ har *envar* rätt att utöva näring utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan att använda affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftsställe.

Mariehamn den 16 maj 1995

Ordförande

Tage Boman

Sekreterare

Susanne Eriksson